

При 5-денному інтервалі між поливами створювалися більш сприятливі умови для росту та розвитку томатів, тому як в 2015, так і в 2016 році урожайність в цьому варіанті була максимальною, перевищуючи контроль на 39 т/га або на 138 %.

Внесення в ґрунт мінеральних добрив в дозі $N_{150}P_{30}$ кг д.в./га сприяло зростанню урожайності на 13 %, $N_{190}P_{45}$ – на 20 % і $N_{230}P_{60}$ – на 15 %.

Таким чином, виходячи з отриманих за роки досліджень даних, оптимальним варіантом зрошення безрассадних томатів крапельним способом на звичайних чорноземах Республіки Молдова слід вважати проведення поливів повними нормами з інтервалом в 5 днів і внесення мінеральних добрив в дозі 190 кг д.в./га азоту і 45 кг фосфору.

УДК 581.2

Григорюк І. П.^{1*}, Лихолат Ю. В.^{2}, Бородай Є. С.²**

¹Національний університет біоресурсів та природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: grygoryuk@i.ua

²Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара, пр. Гагаріна, 72, м. Дніпро, 49010, Україна, **e-mail: Lykholat2006@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ СТІЙКИХ ВИДІВ ГАЗОНОУТВОРЮЮЧИХ ТРАВ В УМОВАХ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ТЕХНОГЕННИХ ТЕРИТОРІЙ

Основне місце за відновлення рослинного покриву на територіях у зоні дії викидів автотранспорту та промислових підприємств відводиться газонам, які покращують навколишнє середовище навіть в умовах з підвищеною концентрацією токсичних речовин. Зважаючи на специфіку експозиції токсичних речовин від головних джерел забруднення за створення фітофільтру, необхідно враховувати мікрорельєф ґрунту як фактор, що впливає на розподіл вологи, освітленості тощо. Дерновий покрив повинен складатися із газостійкого асортименту трав. Внаслідок глибоких деструктивних змін угруповань степових формацій дернових рослин, особливо в безпосередній близькості від джерел емісії, вважаємо за доцільне на початкових стадіях формування рослинного покриву використовувати невластиві степу компоненти, в тому числі, малодекоративні, наприклад, *Elytrigia repens* (L.) Nevski та *Cynodon dactylon* (L.) Pers. Другий етап – поступова зміна кореневищних рослин дернинно-злаковими, наприклад, *Poa angustifolia* L. та *Festuca rubra* L.

Зростання на зазначених територіях трав сприяє відновленню рослин насінневим шляхом. Але в одних випадках цей процес протікає швидко, в інших, наприклад в умовах степового гідрологічного режиму на тлі несприятливого фізичного та хімічного стану субстрату, повільно. Вивчення спонтанно сформованої рослинності на територіях промислових підприємств дозволяє узагальнити притаманні їй особливості, такі як нестабільність флористичного складу, екологічну різноманітність флористичного складу та потенційну фітопридатність екоотопів. Використання цих ознак є запорукою

довговічності функціональної здатності рослинного покриву як газону. За умов створення стійких штучних фітоценозів на промислових територіях повинні використовуватися види рослин, які максимально зберігають притаманну їм декоративність, залишаються газо- та димостійкими з високою пилоосаджуючою здатністю. Круті схили закріплюють деревними та чагарниковими рослинами. Але схили будь-якої крутизни, за виключенням найстрімкіших, які за крутизною наближаються до вертикалі, надійно протистоять ерозії у випадку, коли вони надійно закріплені дерновим покривом.

«Реальні» види, що апробовані в культурі, мають розвинене насінництво і тому можуть застосовуватись у теперішній час. «Потенційні» – це багаторічні злаки, що для обговорюваної мети досі не використовувались, але мають значну перспективу як протиерозійні на крутосхилах. Конкретне втілення на практиці задерніння крутосхилів виглядає наступним чином. Основою травосуміші для будь якого екотопу повинні бути, певна річ, рекомендовані види рослин. Додатковими (доповнюючими) компонентами є ті, які призначені для сусідніх (вологіших та сухіших) типологічних одиниць. Таким чином, метод задерніння – один з найдієвіших способів вирішення проблеми техногенних крутосхилів. Зупинити їх ерозію можливо тільки за умов розміщення дерноутворюючих видів та екологічної відповідності конкретній ділянці. Саме за таких обставин виявляється максимальна функціональна здатність рослин та довголіття дерну.

УДК 633.16:631.559:551.508

Гудзенко В. М.

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН, с. Центральне, Миронівський р-н, Київська обл., 08853, Україна, e-mail: barleys@mail.ru

ПОГОДНІ УМОВИ ВЕГЕТАЦІЇ ТА ВРОЖАЙНІСТЬ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЧАСТИНІ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Під час розроблення моделі сорту селекціонер повинен відштовхуватись від екологічних умов його майбутнього вирощування. Останніми роками як в цілому в Україні, так і в зоні Лісостепу зокрема, мають місце суттєві відхилення погодних умов від багаторічних даних. Низка дослідників відмічають тенденцію до підвищення середньодобової температури повітря, збільшення амплітуди коливань її мінімальних та максимальних значень протягом однієї доби, зростання кількості посушливих та інших несприятливих кліматичних явищ. Все це суттєво впливає на ріст, розвиток рослин і в підсумку на рівень врожайності.

Мета досліджень – на основі багаторічних експериментальних даних визначити рівень прояву врожайності ячменю ярого залежно від гідротермічних умов вегетаційного періоду у центральному Лісостепу України.

Польові дослідження проводили у Миронівському інституті пшениці імені В. М. Ремесла НААН (МІП) у 2004–2016 рр. Щороку аналізували урожайність і